

**Ministru Pirmininkui  
Sauliui Skverneliui  
Lietuvos Respublikos Vyriausybė**

**Dėl valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veiklos**

**KREIPIMASIS  
2020-09-08**

1. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT) – Vyriausybės institucija, vykdanči valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę visoje šalies teritorijoje.
2. Lietuvos Respublikos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo (toliau – GGĮ) 3 str. 9 d. numatyta, jog VMVT (1) pagal kompetenciją įgyvendina valstybės politiką gyvūnų gerovės ir apsaugos srityje (GGĮ 3 str. 9 d. 1 p.); tvirtina bendruosius ir atskirų rūšių (specialiuosius) ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimus (GGĮ 3 str. 9 d. 2 p.); tvirtina reikalavimus gyvūnų globėjams, gyvūnų augintinių viešbučiams, gyvūnų globos namams, **gyvūnų augintinių veisėjams** (GGĮ 3 str. 9 d. 7 p.); tvirtina prekybos ūkiniais gyvūnais ir gyvūnais augintiniais reikalavimus GGĮ 3 str. 9 d. 8 p.); rengia gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašą GGĮ 3 str. 9 d. 11 p.); organizuoja ir vykdo GGĮ 3 str. 9 d. 2, 4, 7–10, 13 punktuose nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūrą, įskaitant Reglamento (ES) 2017/625 21 straipsnio 1 dalyje nustatytą oficialią kontrolę rengia gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašą GGĮ 3 str. 9 d. 14 p.). Tai reiškia, jog ši institucija yra atsakinga, kad būtų laikomasi reikalavimų, taikomų gyvūnų veisėjams ir prekybos gyvūnais augintiniams.
3. Nevyriausybinių gyvūnų gerovės ir apsaugos organizacijos eilę metų fiksuoja pažeidimus dėl neteisėtos verslinio gyvūnų augintinių veisimo veiklos. Nuolatos teikia surinktą vaizdinę medžiagą teritoriniams VMVT padaliniais bei centrinei administracijai apie baises gyvūnų laikymo sąlygas, žiaurų elgesį su gyvūnais juos naudojant nuolatiniam veisimui, prašo atlikti patikrinimus ir stabdyti tokios veiklos tęstinumą, tačiau iš atsakingos institucijos nesulaukia realaus atsako ir efektyvių veiksmų sprendžiant egzistuojančią problemą.
4. VMVT teritoriniuose padaliniuose yra susiformavusi praktika, jog inspektoriai, atvykę nurodytu adresu patikrinti pateiktų pranešimų apie galimai nelegalų ir gyvūnų gerovės reikalavimus neatitinkanti veisimą, rastų gyvūnų sveikatingumo nevertina. Gyvūnai būna apžiūrimi vizualiai per atstumą.

5. VMVT inspektoriai neatlieka išsamaus patikrinimo – neina į patalpas, tvartus, sandėliukus, kur laikomi gyvūnai, jei patalpos yra nešvarios ar patekimas į jas sudėtingas. Taip pat fiziškai neapžiūri gyvūnų, jų fizinės sveikatingumo būklės. Tokie veiksmai užkerta kelią surašyti išsamų patikrinimo protokolą, kurio pagrindu būtų galima kreiptis į teismą dėl gyvūnų paėmimo/konfiskavimo. Nesurenkami ir neužfiksuojami esminiai įrodymai dėl gyvūnų gerovės pažeidimų, kurie turi lemiamos reikšmės sprendžiant klausimą teisme dėl žiauraus elgesio su gyvūnais ir jų konfiskavimo.
6. VMVT inspektorių nekokybiškai atlikti patikrinimai, nesurinkti įrodymai lemia tai, kad su gyvūnais žiauriai besielgiantys daugintojai lieka nenubausti ir išvengia bet kokios atsakomybės.
7. Po tokių patikrinimų gyvūnai ne tik paliekami teisės aktus pažeidžiančio ir juos kankinančio daugintojo priežiūroje, tačiau inspektoriaus sutikimu teisės aktus pažeidusiam asmeniui leidžiama parduoti neteisėtai išveistus jaunikius ir tokiu būdu pasipelnyti iš neteisėtai atliekamos veiklos. Gavusi mūsų informaciją apie asmenis, užsiimančius neteisėta veikla, VMVT imasi veiksmų ne sustabdyti ir užkirsti kelią tokios veiklos plitimui, tačiau neteisėtą veiklą įregistruoja ir toliau jos nekontroliuoja. Tai sudaro sąlygas nekontroliuojamai dauginti gyvūnus, jais prekiauti turgavietėse, internetinėse platformose, gyvūnus laikyti teisės aktų neatitinkančiose vietose (tvartuose, angaruose, garažuose ir pan.).
8. Eilę metų egzistuojanti problema, kai VMVT inspektoriai neatlieka fizinio gyvūnų sveikatingumo vertinimo, ignoruoja teisės aktų reikalavimus ir leidžia tęsti neteisėtą veiklą. VMVT inspektoriai neturi žinių ir kompetencijos surinkti ir protokolu fiksuoti reikalingus įrodymus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais. Ši problema yra ne tik su gyvūnų daugintojais, tačiau ir visose kitose VMVT kompetencijai priskirtose srityse (pvz. laukinių gyvūnų – meškų laikymas pas privačius asmenis, privatūs zoologijos sodai ir kt.), kuriose yra būtinas gyvūnų gerovės ir sveikatingumo vertinimas.
9. Ši ilgus metus nusistovėjusi ydinga gyvūnų gerovės ir sveikatingumo vertinimo praktika atsakingų institucijų vadovų yra pateisinama tuo, kad VMVT inspektoriai **nėra praktikuojantys** veterinarijos gydytojai, dėl to jie negali fiziškai atlikti išsamios gyvūnų sveikatingumo apžiūros. Be to, inspektoriai neturi teisinių žinių, ypač svarbių renkant įrodomąją medžiagą žiauraus ar netinkamo elgesio su gyvūnais atvejais, nežino, kaip ir kokie įrodymai turi būti aprašyti patikrinimo protokoluose, kuriais jie turėtų fiksuoti gyvūno sveikatingumą.
10. VMVT puslapyje skelbiamame VMVT veterinarijos gydytojo-inspektoriaus pareigybės aprašyme nurodyta, kad viena iš valstybės tarnautojo vykdomų funkcijų yra konsultuoti gyvūnų laikytojus gyvūnų ligų diagnozavimo, prevencijos, gydymo ir jų gerovės klausimais. Taip pat, valstybės tarnautojas turi atitikti specialiuosius reikalavimus – turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą biomedicinos mokslų studijų srities veterinarinės medicinos krypties išsilavinimą; turėti darbo patirties veterinarinio darbo srityje.
11. Manome, kad pareigybės aprašyme nustatytas reikalavimas inspektoriui turėti veterinarinės medicinos krypties išsilavinimą VMVT sistemoje visiškai nenaudojamas organizuojant gyvūnų

gerovės ir sveikatingumo patikrinimus. Tai aiškiai įrodo atliekamų nekokybiškų patikrinimų metu surašyti protokolai, negebėjimas/nenorėjimas apžiūrėti gyvūnų jų laikymo vietoje, nustatyti sužalojimų, pirminių ligų požymių, įvertinti nepriežiūros faktus.

12. Nekvalifikuoti gyvūnų gerovės ir sveikatingumo patikrinimai ne tik, kad neapsaugo gyvūnų nuo kančios ir žiauraus elgesio su jais, bet sudaro sąlygas šiai veiklai sėkmingai plėstis, kadangi gyvūnų daugintojams ir kitiems neatsakingiems laikytojams sudaromas nebaudžiamumo įspūdis.
13. Už gyvūnų laikymą neužtikrinant jų fiziologinių ir biologinių poreikių realios bausmės, kurios atgrasytų nuo šios veiklos, nėra pritaikomos. Šios bausmės nepritaikomos ne dėl to, kad jų nenustato įstatymai, o dėl to, kad VMVT inspektoriai nesugeba tinkamai atlikti jiems priskirtų gyvūnų gerovės užtikrinimo bei patikrinimo veiksmų.
14. Šių dienų atvejai apie visuomenės nustatomus ir viešinamus gyvūnų daugintojų veiksmus su laikomais gyvūnais, jų nepriežiūrą ir žiaurų elgesį yra sisteminė priežiūros institucijos problema, išsisknijusi per eilę metų nekompetentingiems asmenims dirbant šioje srityje, kurie netaiko ir nenaudoja veterinarinės medicinos mokslo žinių atlikdami savo pareigas.
15. Esame tikri, kad vizualiniam gyvūno gerovės ir sveikatingo patikrinimui nėra reikalingas aukštasis veterinarinės medicinos mokslo srities išsilavinimas, kad šią funkciją – bendrą išorinį, vizualinį gyvūno būklės įvertinimą gali atlikti ir kitą aukštąjį išsilavinimą turintys asmenys, gavę kvalifikacinius mokymus.
16. Kita opi problema, sudaranti sąlygas nelegaliems daugintojams išvengti bet kokios atsakomybės yra netinkamas priežiūros institucijų darbo laikas.
17. VMVT, kaip institucija, turi užtikrinti tinkamą ir savalaikę gyvūnų gerovės kontrolę bei laiku nustatyti neteisėta veikla užsiimančius asmenis dirba tik darbo dienomis nuo 8 val. iki 17 val. Daugintojai, žinodami šią aplinkybę, savo išveistus jauniklius dažniausiai parduoda turgavietėse savaitgaliais, nes tokiu metu jokie patikrinimai niekada nevyksta. Visuomenei ar nevyriausybinėms organizacijoms pastebėjus tokius atvejus nėra galimybių iškviesti VMVT inspektorius įvertinti gyvūnų gerovės ir sveikatingumo sąlygų ir paimiti gyvūnus iš skurdžių laikymo sąlygų, užtikrinant jų apsaugą bei veterinarinės pagalbos suteikimą.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, **prašome:**

1. Imtis veiksmų keisti VMVT veterinarijos gydytojo-inspektoriaus pareigybės aprašymą, keičiant reikalavimą turėti būtent veterinarijos medicinos srities išsilavinimą, tokiu būdu atveriant galimybes institucijoje įdarbinti šiam darbui pirmiausia motyvuotus, iniciatyvius asmenis.

2. Intis veiksmų reorganizuoti už gyvūnų gerovės ir sveikatingumo užtikrinimą atsakingų VMVT inspektorių darbo laiko nustatymą (sukuriant institucijos darbuotojų budėjimo grafikus) ir taip užtikrinti galimybę bet kuriuo paros metu ir savaitės dienomis apžiūrėti gyvūnus, fiksuoti jų sveikatos būklę ir jei būtina, nedelsiant inicijuoti gyvūno perkėlimą į jam saugias sąlygas, kuriose būtų suteikiama reikalinga priežiūra.
3. Įpareigoti VMVT vadovybę organizuoti inspektorių kvalifikacijos kėlimą tiek dėl gyvūnų sveikatingumo nustatymo, tiek dėl tinkamo patikrinimų protokolų užpildymo bei būtinų įrodymų surinkimo.
4. Įpareigoti VMVT, bendradarbiaujant su Lietuvos sveikatos mokslo universiteto Veterinarijos akademijos Gyvūnų gerovės centru ir nevyriausybinėmis gyvūnų apsaugos organizacijos specialistais paruošti gyvūnų augintinių gerovės ir sveikatingumo vertinimo gaires.

Pridedame Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos išvadą, pagrindžiančią mūsų išdėstytus argumentus.

Pasirašančių organizacijų vardu  
VšĮ „Lietuvos gyvūnų teisių apsaugos organizacijos“  
Vadovė Brigita Kymantaitė



Pasirašančios organizacijos:

VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“

VšĮ Gyvūnų gerovės tarnyba „Pifas“

VšĮ „Lesė“

VšĮ „Beglobis“

VšĮ „Naminukai“

VšĮ „Priglausk“

VšĮ „Linksmosios pėdutės“

Panevėžio gyvūnų globos draugija

VšĮ „Katino svajonė“

Marijampolės gyvūnų mylėtojų asociacija

Mažeikių gyvūnų globos draugija

VšĮ „Klajūnas“

VšĮ „Šlapia nosytė“

VšĮ „Vyšnių sodas“

VšĮ „Telšių uodegėlė“

VšĮ „Šuniukų fėja“

VšĮ „Gyvūnų gerovės parkas“

VšĮ „Stebuklingi draugai“

VšĮ „Miško trobelė“

Žirgų globos asociacija

VšĮ „Pagalba laukiniams gyvūnams“

VšĮ „Dogspotas“

VšĮ Linksmosios pėdutės

VšĮ Katino svajonė